

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

О. П. Павленко, А. Л. Розмарина

ПІДПРИЄМСТВО: ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ

навчальний посібник

Одеса
ТЕС
2019

336.1:658.1
П12

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

О. П. Павленко, А. Л. Розмарина

ПІДПРИЄМСТВО: ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ

*Затверджено Вченою радою Одеського державного екологічного університету
Міністерства освіти та науки України як навчальний посібник для здобувачів
вищої освіти за спеціальностями «Менеджмент», «Публічне управління та
адміністрування» (протокол №7 від 29.06.2018 р.)*

586471-EPP-1-2017-1-EE-EPPKA2-SVNE-JP

Одеса
ТЕС
2019

УДК 658

П 12

Друкується за рішенням Вченої ради Одеського державного екологічного університету (протокол № 9 від 25.10.2018 р.)

Рецензенти:

Немченко В.В. – доктор економічних наук, професор Одеської національної академії харчових технологій

Арестов С.В. – кандидат економічних наук, доцент Одеського державного екологічного університету

П 12 Павленко, Олена Пантеліївна

Підприємство: економіка і фінанси: навчальний посібник /ПавленкоО.П., Розмарина А.Л.; ОДЕКУ. – Одеса: ТЕС, 2019. - 208 с. ISBN 978-617-7711-32-1

Навчальний посібник підготовлено відповідно до програми курсу «Економіка і фінанси підприємства» для студентів економічних спеціальностей. У ньому розглядаються основні теоретичні та практичні питання функціонування і розвитку підприємства. Наведено загальну організаційно-економічну характеристику підприємства як суб'єкта господарювання, докладно висвітлені питання ресурсного забезпечення діяльності підприємства, результативності та ефективності виробництва. Значна увага приділяється фінансовим аспектам діяльності підприємства, розглянуто особливості фінансів різних галузей економіки, а також корпоративних фінансів. Особливо розглядаються питання інтегральної оцінки стану підприємства та його фінансової безпеки.

Навчальний посібник призначений для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, викладачів, науковців, підприємців.

Видання підготовлено в рамках проекту 586471-EPP-1-2017-1-EE-EPPKA2-SBHE-JP «Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології – INTENSE». Підтримка Європейської Комісії видавництва цієї публікації не включає схвалення її змісту, що відображає тільки погляд авторів, і Європейська Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в цьому виданні.

The tutorial addresses the main theoretical and practical issues of operation and development of an enterprise. The general organizational-and-economic description of an enterprise as a subject of management is given, and the issues of resource support of an enterprise and production efficiency are covered in detail. Significant attention is paid to the financial aspects of activity of an enterprise. Peculiarities of the finances in various economic sectors and the corporate finances are considered. Separate consideration is given to the issues of integral assessment for the state of an enterprise and its financial security. The tutorial is intended for the students of economic specialties, lecturers, researchers and entrepreneurs.

The publication was prepared under the project of 586471-EPP-1-2017-1-EE-EPPKA2-SBHE-JP 'Integrated Doctoral Program for Environmental Policy, Management and Technology - INTENSE'. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

УДК 658

ISBN 978-617-7711-32-1

© О.П. Павленко, А.Л. Розмарина, 2018
© Одеський державний екологічний університет, 2018

ЗМІСТ

Передмова.....	6
Розділ 1 Економічні засади функціонування підприємства у сучасних умовах.....	7
Тема 1 Підприємство як суб'єкт господарювання.....	7
1.1 Поняття, цілі та напрямки діяльності підприємств.....	7
1.2 Зовнішнє середовище функціонування підприємства.....	10
1.3 Класифікація та організаційно-правові форми підприємств.....	11
1.4 Сутність, цілі та методи планування діяльності підприємств.....	15
Тема 2 Економічні основи виробничої діяльності підприємства.....	20
2.1 Продукція підприємства та її класифікація.....	20
2.2 Виробнича програма підприємства та методи її розробки.....	21
2.3 Виробнича потужність підприємства.....	24
Розділ 2 Ресурсне забезпечення діяльності підприємства.....	28
Тема 3 Ресурсний потенціал підприємства.....	28
3.1 Сутність і характеристика економічних ресурсів і ресурсного потенціалу підприємства.....	28
3.2 Класифікація ресурсів як активів підприємства.....	29
3.3 Ефективність використання ресурсного потенціалу.....	32
Тема 4 Трудові ресурси підприємства.....	35
4.1 Поняття, класифікація і структура персоналу і трудових ресурсів.....	35
4.2 Ефективність і продуктивність праці.....	37
4.3 Економічна сутність, системи і форми оплати праці робітників підприємства.....	39
Тема 5 Основні засоби підприємства.....	46
5.1 Сутність, класифікація та показники використання основних засобів.....	46
5.2 Види оцінки вартості основних засобів.....	48
5.3 Знос та амортизація основних засобів.....	50
5.4 Джерела фінансування капітальних вкладень підприємств.....	55
Тема 6 Оборотні кошти підприємств.....	59
6.1 Сутність, склад і показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.....	59
6.2 Нормування оборотних коштів.....	63
6.3 Джерела формування оборотних коштів.....	66
Тема 7 Нематеріальні ресурси та активи підприємства.....	70
7.1 Економічна природа нематеріальних ресурсів.....	70
7.2 Нематеріальні активи та їх склад.....	71
7.3 Оцінка вартості нематеріальних активів.....	72
Розділ 3 Економічні результати господарсько-фінансової діяльності підприємства.....	77
Тема 8 Витрати та собівартість продукції підприємства.....	77

8.1 Поточні витрати підприємства та їх класифікація.....	77
8.2 Калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).....	78
Тема 9 Доходи та цінова політика підприємства.....	85
9.1 Доходи підприємства та їх види.....	85
9.2 Сутність, функції та види цін на продукцію підприємства.....	87
9.3 Цінова політика підприємства.....	89
Тема 10 Фінансові результати діяльності підприємства.....	94
10.1 Поняття та види фінансових показників діяльності підприємства.....	94
10.2 Роль та види прибутку підприємства.....	95
10.3 Прибуток від реалізації продукції: визначення та планування.....	96
10.4 Розподіл і використання чистого прибутку.....	99
10.5 Аналіз безбитковості підприємства.....	101
10.6 Показники рентабельності підприємства.....	103
Розділ 4 Фінансове забезпечення діяльності підприємства.....	108
Тема 11 Основи організації фінансів підприємства.....	108
11.1 Сутність і функції фінансів підприємства.....	108
11.2 Види фінансових ресурсів підприємства.....	109
11.3 Фінансові відносини підприємств.....	111
11.4 Фінансові фонди підприємств.....	112
11.5 Види та форми кредитування підприємств.....	113
11.6 Управління фінансами підприємств.....	117
Тема 12 Капітал підприємства.....	119
12.1 Поняття та класифікація капіталу підприємства.....	119
12.2 Структура капіталу.....	121
12.3 Вартість капіталу.....	122
Тема 13 Фінансове планування на підприємстві.....	125
13.1 Необхідність, сутність і методи фінансового планування.....	125
13.2 Складання фінансового плану підприємства.....	127
13.3 Перспективне фінансове планування.....	129
13.4 Оперативне фінансове планування.....	131
Розділ 5 Фінанси галузей і корпорацій, фінансування екологічних заходів підприємств.....	135
Тема 14 Фінанси підприємств галузей економіки.....	135
14.1 Особливості організації фінансів транспорту.....	135
14.2 Організація фінансів капітального будівництва.....	136
14.3 Організація фінансів підприємств сільського господарства.....	139
14.4 Фінанси сфери товарного обігу (торгівлі).....	141
Тема 15 Корпоративні фінанси.....	144
15.1 Особливості управління корпоративними фінансами.....	144
15.2 Формування капіталу корпорацій (акціонерного товариства)	146
15.3 Дивідендна політика.....	147

15.4 Цінні папери корпорацій і визначення їх ринкової вартості.....	149
Тема 16 Фінансування природоохоронної діяльності підприємств.....	155
16.1 Особливості фінансування екологічної сфери.....	155
16.2 Джерела фінансування природоохоронної діяльності підприємств.....	157
16.3 Екологічне оподаткування.....	159
16.4 Страхування екологічних ризиків.....	161
Розділ 6 Інтегральна оцінка стану підприємства та його економічна безпека.....	166
Тема 17 Оцінка фінансово-майнового стану підприємства.....	166
17.1 Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його дослідження.....	166
17.2 Методи оцінки фінансово-майнового стану підприємства.....	171
17.3 Оцінка ліквідності та фінансової стійкості підприємства.....	173
17.4 Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства.....	176
Тема 18 Сучасні моделі розвитку підприємства. Реструктуризація і трансформація підприємств.....	181
18.1 Розвиток підприємства та його основні моделі.....	181
18.2 Диверсифікація діяльності підприємства. Механізми реструктуризації і трансформації підприємств.....	184
Тема 19 Економічна безпека підприємства та його антикризова політика.....	190
19.1 Цілі та складові економічної безпеки підприємства.....	190
19.2 Оцінка потенційного банкрутства підприємства та механізми його запобігання.....	191
19.3 Фінансова санація підприємств.....	200
Список рекомендованої літератури.....	206
Предметний покажчик.....	208

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПАВЛЕНКО ОЛЕНА ПАНТЕЛІВНА
РОЗМАРИНА АЛЬБІНА ЛЕОНІДІВНА

**ПІДПРИЄМСТВО:
ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Піди. до друку 24.05.2019. Формат 60x84/16 Папір офс.
Умовн. друк. арк. 12,09. Наклад 50 прим.. Зам. № 0454
Видавництво та друкарня «ТЕС»
(Свідоцтво ДК№ 771) Одеса, вул. Канатна 81/2
Тел.: (0482)42-90-98, (0482)42-89-72
Надруковано з готового оригінал-макета

Одеський державний екологічний університет
65016, Одеса, вул. Львівська, 15
